

Svarmpar 2020

Kontroll av resistenta parasiter i svenska fårbesättningar

Bakgrund

Inälvsmaskar är en vanlig orsak till nedsatt produktion och problem med djurhälsan när det gäller betande får. Parasitorsakade störningar hos får kontrolleras idag framför allt genom avmaskning med läkemedel (anthelmintika) i kombination med gårdsanpassade betesstrategier. Avmaskning sker både inom ekologisk och konventionell djurhållning och oavsett storlek på besättningen. Under senare år har olika parasitstammar utvecklat motståndskraft (resistens) mot avmaskningsmedlen. Detta är ett mycket stort problem internationellt sett och tycks vara ett ökande problem även i Sverige.

Projektet arbetar med att bevaka resistensläget i landets fårbesättningar och att delge resultat och råd till intressegrupper och enskilda djurägare, såväl avseende hur man kan motverka uppkomst av resistens som hur man utreder misstanke om resistens. Dessutom ges gårdsanpassad hjälp till de som drabbas av resistensproblem. Samverkansgruppen Sampar fyller en viktig funktion i detta arbete.

I Sverige finns två typer av avmaskningsmedel att ge via munnen till får. Dessa registrerade preparat hör antingen till substansgruppen Makrocycliska laktoner, ML, såsom Ivomec® och Noromectin®, eller Bensimidazoler, BZ, såsom Axilur® och Valbazen®. Via licens hos Läkemedelsverket kan ytterligare en substans från en tredje grupp, levamisol (Chanaverm Plus), användas i de svenska besättningar där resistens mot de registrerade preparaten har påvisats. För två år sedan (2018) öppnades det upp för en fjärde typ av avmaskningsmedel när substansen monepantel (Zolvix) registrerades centralt inom EU. Användning av denna substans har utvärderats, och visar på vikten att kontrollera avmaskningseffekten även för nya substanser.

Resultat

Antalet träckprovsundersökningar inklusive kontroll efter avmaskningar har fortsatt att öka, och uppgick till cirka 3 550 besättningsprover på Vidilab. Resistens mot substansgruppen Makrocycliska laktoner har konstaterats i sju nya besättningar, och resistens mot gruppen Bensimidazoler i tre nya besättningar i Sverige under året.

Dessutom påvisades resistens mot den centralt registrerade substansen monepantel (Zolvix). I en större besättning visade parasitbördan hos lamm endast 52 % minskning efter avmaskning för andra gången med den aktuella substansen (Tabell 1), vilket

rapporterats såväl inom landet som internationellt.

Tabell 1. Ägg per gram träck (epg) i lammgrupp provtagen två gånger i april 2020, i samband med avmaskning med Zolvix och 7 dagar senare

Lamm	2020-04-14	2020-04-21 (7 DAGAR EFTER ZOLVIX)
1	19 100	14 400
2	17 450	6 900
3	17 050	5 750
4	11 300	9 300
5	10 200	5 100
6	9 200	3 400
7	7 450	2 650
8	7 350	2 800
9	4 400	2 600
10	2 250	4 800

Samverkansgruppen, Sampar, har haft fyra möten. En policy för svenska fårbesättningar; "Nationell strategi mot anthelmintikaresistens" har uppdaterats och även utvärderats via provtagning på 50 baggar sålda vid två av landets baggauctioner. Vidare har gruppen tagit fram ett dokument för att informera djurägare om resistensproblematik vid import av får i samarbete med Svenska Djurbönders Smittskyddskontroll, SDS; "Information avseende mag-tarmmaskar inför eventuell import av livdjur till fårbesättningar". Rådgivning har vidare getts till djurägare, veterinärer, branschorganisationer och andra intressenter i form av möten, föreläsningar, artiklar, och via internet (Figur 1).

Figur 1. Inspelning av podd om resistenta parasiter. Katarina Gustafsson G&D med Johan Höglund, SLU, och Titti Strömne som intervjuare från Fåravelsförbundet på skärmen.

Diskussion

Ett stort antal genomförda träckprovsanalyser kan ses som ett resultat av att allt fler följer strategin att endast avmaska efter påvisat behov. Att avmaska vid så få tillfällen som möjligt spelar en central roll i strävan att motverka resistens och bibehålla effekten hos tillgängliga avmaskningsmedel så länge som möjligt.

Under året har resistens påvisats i nio nya besättningar, vilket är i nivå med resultaten från 2015-2019. Det skulle dock behövas en planerad studie av slumpmässigt utvalda gårdar för att kunna säkerställa hur vanligt problemet är, och för att följa trenden på ett tillförlitligt sätt. Jämför med många andra länder med stor lammproduktion tycks dock Sverige ha relativt begränsade resistensproblem, och det är en situation väl värd att bevara.

Sampar är ett fortsatt centralt nätverk för arbetet med resistens hos betesburna parasiter hos får. Under året har gruppen bland annat tagit fram ett dokument som handlar om riskerna med import av livdjur och vad det kan innebära. Dokumentet ska

2021-02-09
Sidan 4 av 4

användas av SDS till intressenter som behöver denna information på ett tidigt stadium *inför* eventuellt beslut om livdjursimport. Gruppen är också viktig vid förankring av rådgivning såväl inom landet som internationellt.

För att fortsatt motverka resistensutveckling ställs det stora krav på att information och rådgivningen når ut i besättningar, vilket har eftersträvats genom en rad insatser gentemot branschorganisationer, veterinärer, djurägare och övriga intressenter. Effektiva avmaskningsmedel är fortfarande en förutsättning för framgångsrik parasitbekämpning i fårflockar, och att motverka resistensproblem ger möjlighet till hållbar och framgångsrik lammproduktion med god djurvälstånd.